

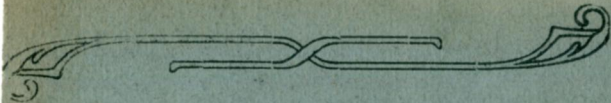
ЛННБ України ім.В.Стефаника

00984303 (R)

2012

ОМЕЛЯН КАРАШКЕВИЧ

СПІВИ ▲▲▲ ▼▼▼ ▲▲▲
ДНІВ І НОЧИЙ

НИЗКА ПІСЕНЬ.

В КОЛОМІЇ.
МСМХІV.

ОМЕЛАН КИРИШКЕВИЧ.

---

07. 130

СПІВН
ДНІВ І НОЧНИЙ

НИЗКА ПІСЕНЬ

(1508 — 1913).

В КОЛОМНІ.

—
MCMXIV.

ВИДАНО В 1050 ПРИМІРНИКАХ.
50 СІГНОВАНИХ ПРИМІРНИКІВ
ЛЮКСУСОВОГО ВИДАННЯ :::
В КНИГАРНІ НАУК. ТОВ-А. :::
ІМ. ШЕВЧЕНКА. ЛЬВІВ. ::: :::

—о—

Складав :
ВОЛЬФ ГРИЦ.

Збірка М. С. ВОЗНЯКА

ЛЬВІВСЬКА БІБЛІОТЕКА
АН УРСР
№ И- 35599

З друкарні М. Білоуса в Коломиї.

С П І В Н

Д Н І В і Н О Ч И Й.

»Мушии самий зазнати вку-
шення гадюки, а позбудешся її
їди в власному творі«.

Gustav Fröding.

Прометейська пісня.

Хісень, пісень
розкішних, стрійних
і мельодійних,
щоб з них вогень
полум'ям бухав, —
полум'ям духа!

Дойти верхів
високих, хмарних,
чудово-гарних,
і знести спів
крицевий, повний,
грімкий, вимовний.

Палкі пісні
відняти зорям,
вітрам і морям,
однять весні
й як метеори
кидять в простори.

Як вбогий день
в орлині думи,
крилаті шуми —
бутних пісень
краси і сили
дадуть могили!

Пісень, пісень
розкішних, стрійних
і мельодійних,
щоб з них вогень
полум'ям бухав —
полум'ям духа!

912.

Сердечні струни.

в людським серці струни співучі, роздзвінні,
чутливі, тайні струни глибоко укриті;
діткнуться їх і грають і жалі осінні,
діткнуться їх і грають шепіт вітра в житі.

Аж прийде час невгоди, зігнеться людина,
на струни впадуть сльози весняні, невинні;
заржавіють ті струни, а радість єдина
розвіється як літа сонячні, дитинні.

Та всеж пісні не згинуть. Зневірря зірветься,
неначе чайка-плачка скигиче тужливо
і відгуком потужнім, живим одібеться,
і пісня знов заплаче дзвінко як на диво.

То щиро-золотії, дзвінкі, злotosяйні,
пречисті, задушевні, настроєні горем,
то щиро-людські струни визвілля подайні
розлиються могутнім сліз і звуків морем.

912.

*

*

*

оловік, так як дзвін:
Чим, бе душе, серце в нім,
тим чистіше,
голосніше
дзвонить він.

911.

---

*   *   *

Як що мистець різьбить в марморі,
то не камяну креше брилу:
на власне серце руку вмілу
кладе і різьбить ясні зорі.

Як музик звуками симфоній
сповняє світ увесь красою,
то своє серце із застою
спаста бажає монотоній.

Малярь, як пише на картині
пишноту майського розцвіта,
то сам очікуючи літа,
вітає весну в кожній днині.

А архітект, що рветься в гору
святими силами бажання,
понад долиною зітхання
будує храм для свого зору.

Поет, як пестрить щось словами,
словами звучніми як дзвони,
то свого серця так гомони
кидає власними слідами.

Усі вони живуть собою,
отті мистці, що будять звуки,
чарують очі, мечуть луки
одухотворені красою.

І через себи дають дари,
вони, що з ясного хрусталю
кладуть символи втіх і жалю,
вони усім дарують чари.

В

* * *
озлийтеся сріблом, золотом розвійні мої співи
на рідні мої люди, на рідні села, ниви
і смійтеся весною
і смійтеся ясним цвітом;
червоним маком з жита
ви смійтеся зі мною,
як діти в лузі літом.

Розлийтеся сріблом, золотом розвійні мої співи
на рідні мої люди, на рідні села ниви
і плачте сиротою
і плачте, як дівочі
крадькома в темнім лісі
без слова, без остою
за милим плачуть очі.

Розлийтеся сріблом, золотом розвійні мої співи
на рідні мої люди, на рідні села, ниви
і плачте ви на голос
так жалко плачте всюди;
весною ярим цвітом
всмійайтеся, як колос
під осінь гнутись буде.

911.

Lux in tenebris.

Вечірний світ клонився
на ясний збіжа лан
і лан туманом вкрився
і стався сам туман.

Я йшов в задумі ланом;
клонився світ мені;
з туги за сонцем — раном
родилися пісні.

Пісням не було краю:
— кінчаються одні,
то зараз заспіваю
нові якісь пісні.

Нараз я станув в ході
забув слова пісень
і чув, що далі годі,
не верне ясний день.

Мельодії пропали
неначе шум долин.
Демони тьми сміялись:
»Ха, ха — він сонця син!«

І падав я й ранився,
шукаючи доріг,
а демон тьми лиш злився
і глумився, як міг.

Тоді згадав я дивний,
давно забутий спів,
немовби дощ той зливний
і плач той журавлів.

І став я голосити
свій тихий, тихий біль.
Тронув ним оксаміти
тих темних, чорних піль.

Поля були ласкаві,
піддали ясний тон,
і я співав о славі
світання в унізон.

І я співав о славі,
пишноті ясних днів,
промінню і заграві,
як чув і як умів.

І стало ясно, ясно
й здавалося мені,
що то горять так красно,
горять мої пісні.

912.

* * *

Бумний я щось нині,
як цвіт на калині,
що тихо шепоче,
мов плакати хоче
за золотом-сонцем, хрусталем-росою.

Пішов я до лугу,
поніс свою тугу —
на цвітах, на лозах,
на зрадзілля сльозах
у місячну нічку в душі колихати.

Звітався я з лугом,
звітався як з другом,
став сум сповідати.
гей камінь скидати
зі серденька свого, з душі дорогої.

Летів мій жаль з буйним,
прудким, бистрочуйним,
а вітер на лози
кидав мої сльози
і весело стало, хотілось співати.

911.

Самота.

Вий прийми мене до себе, рідній гаю,
заколиш мене тут своїми казками,
бо нікого в світі я не маю,
хтоб розважив щирими словами.

Ой прийми мене до себе, брате луже,
зашуми мені тихесенько лозою,
бо так дуже сумно мені, дуже,
чей потішусь, брате мій, тобою.

І прийміть мене до себе, мої гори,
і розважте вітром, блакитом, верхами;
може я, як вступлю в ваші бори,
гей, погублю жалощі між вами.

909.

Вечірний мир.

Вечірний мир...

Таємні тіни
і чар туги і жар зітхання
і рилля тихе колихання
й моєї хати низькі стіни.

Пісень гомони...

Ясні зорі
і ніжний віддих моїх цвітів.
Задума наче казка мітів
колише серця шепти хворі.

Забуті мрії...

А між бзами
там все щебечуть соловії
пісень кохання і надії
цілими темними нічками.

Мій тихий рай,
моя нірвана...

Коротка мить і мої очі
цілують юні сні охочі
пестливо, палко аж до рана.

912.

---

*   *   *

Т

ака ця тиха та ясна нічка,
така, як моє серце щасливе;
в такі то ночі, то кожна чічка
шепоче в гаю щось так чутливе.

Щось так чутливе шепочуть квіти,
таке щось ніжне мріють биліни,
ліси співають, зітхають віти,
а зорі сиплять цвіт на долини.

А надомною лопотять крила —
тривожні птахи, сні безтурботні;
я-ж знаю того, хто вислав, мила,
приспати в мене бажаннів сотні.

912.

*   *   *

Л

ежати в житі і глядіти
так прямо, прямо в море неба,
і чути так, як чують діти,
що їм нічого не потреба.

Свої турботи і надії
віддати вітрови і волі,
нехай колишуть наші мрії
і най несуть кудись по полі.

Примкнути очі і відчути,
як колос нас в лице цілує,
усі змагання призабути
і слухати як лан хвилює.

Віддатися душею й тілом
обіймам жита, чи пшениці,
і думати, що нашим ділом
тепер є пити дих землиці.

Піймати промінь в свої очі
й як скарб в душі своїй зложити,
бо прийдуть темні, прийдуть ночі,
і жити, жити... вповні жити!

911.

==

* * *

Мав я груди повні співу
молодого і дзвінкого
й неодному з них мотиву
влив я кров єства могого.

Вітер з гір ніс дих живиці
озолочений лучами
і співали гимн ялиці
пяні сонцем до нестями.

І змагалось світло з тьмою,
розсівались небом зорі
і будили пісню мою,
піднімали серце д'горі.

913.

Пісня про себе.

Хайби я був явір високий і ставний,
або найби лебідь білюський і справний —
яби жив веселим, заєдно з собою
і втішався сонцем з ранньою добою.

Заєдно глядівби к' блакиту і хмарам;
відавався думам, бажанням і чарам;
чарувавби зорі в облачному морі,
лебідки журливі в їхнім розговорі.

Але я не явір, не білий я лебідь! —
Мимо того думка вітає на небі
і голосить жаль свій вічний і розбіжний:
Чом не явір з мене, чом не лебідь сніжний?...

911.

Самотня пісня.

Гей, вийду я в поле
в розлоге, безкрає
на ясну, безмежну дорогу
і буду жалітись, що серце вмірає
моєму могучому Богу.

Я люблю так сонце, я люблю так квіти,
так люблю я зорі й простори
і люблю так трави і люблю так діти
і вітер і води і гори.

Гей, вийду я в поле
веселе, зелене,
а в полі жита похилились,
і дивиться колос кожніський на мене,
що в мене щось сльози з'явилися.

В широкому полю, в зеленому полю,
чи стріну я легіт той, ліки,
що сльози осушить і серце від болю
вколише, огорне на віки?

Гей, вийду я в поле
в безмежно — просторе,
поклоном поклонюся волі
і вирву я з серцем з грудий своє горе
і піду по полі без долі...

912.

Мій жаль.

Же жаль мені того цвіту,
що відцвів з весною
і не жалко того співу,
що співав за мною,
лиш жаль мені мого
віку молодого.

Ой, бо весна чи раз прийде
і квітки розсіє,
а за мною радість співи
ще колись розвіє,
лиш вік мені згасне,
як сонічко ясне...

911.

Юні дні, дні весни.

(З уст старого дурня).

»Не забудь не забудь
юних днів, днів весни...«

(Ів. Франко).

I.

Весняних, юних днів
не було в мене.
Я лиш про них все мрів,
до них стремів
і їх хотів.

Дарма! Життя студене
зморозило всі дні
і скільки спогадів є в мене
весни не було в них мені.

Нехай загинуть в тьмі
ті юні дні, весняні дні.
Тепер такі самі
пливуть все дні, як на »весні«.

Весняних, юних днів
не було в мене.
Я лиш про них все мрів,
до них стремів
і їх хотів.

»Злотих слів, тихих втіх,
щирих сліз і любови...«

II.

Же було в мене днів погідних;
не було їх, здаєсь, ніколи:
Живу в обставинах все бідних
недбало, скучно і поволи.

Для мене квіти поцілуїв
не слали пишністю і дихом;
не чув я в злиднях алилуїв;
я зріс і дружно зжився з лихом.

Мені галуззя не шуміло
солодких, тихих слів одради,
як в мені плакало й кипіло
від злоби людської і зради.

І легіт сліз не втер сердечних,
не брав мене на крила свої,
як я в задумах, безконечних
глядів усю зорі нової.

А хоч я серце мав чутливе
й бажав кохання дуще всього,
так не всміхнулось, ні зрадливе,
вогню піддержати святого.

Не було було в мене днів весняних!
Одразу віяло зимою.
Проклін для тих годин поганих:
Прокляті будьте враз зі мною!

І повен бунту проти ночі
втонув я в мріях, сні й уяві,
і бачуть сонце мої очі
і луни вогняні кроваві.

І бачу в злуді рай, а в мріях
я чую арфів срібні тони
і бачу жемчуги в леліях
і пишні, недосяжні трони.

І з королями я нарівні;
у мене замок є на леді
і сняться в сні мені царівні
і сребрянні лебеді.

912.

Жерці життя.

»**X**ехай сейчас взнесеться дим кадила
і розпістреться по цілій святині;
весело хай буде в отцій годині
і будь це свято — жертва Богу мила.

Нехай живе, ясніє творча сила!
Ми чари золоті з вином ось нині
на честь Життя і Радости богині
спорожнимо за міць, що нас кріпила.

Своє життя пемо з оттої чари,
аж доки не жбурнемо в землю ньою
згїрдливо, як не стане вже нектару.»

Давно його не стало, так ще пари
жерців життя стоять в німім застою;
вдають, що пють і не кидають чару...

911.

* * *

Хто бачив раз хоч ясність Бога
у своїх тихих снах,
той чути буде вічну тугу
і вічній в серці жах.

Непевний зір не втопить в мглі,
не зігнесь в отупінню;
останнім буде вірний дням
й одвічному значінню.

Для нього блиск, то заповід
моментів сильних грому,
а грім, то певний лиш обіт
тих ясних днів, тих жданих літ,
що в них забуде втому.

Він волю матиме як сталь
і втішній Божим зовом,
він піде прямо в сонця даль,
де злиєсь з вічним Богом.

912.

Осінь у парку.

(Етюд).

Вітер віє і кидає жовтим листом по землі. По-
сумнілий парк конає у густій, поранній мглі. Сірим
вельоном окритий сперся жасмін об паркан, а сер-
панок мрак розвятий йде круг його скочно в тан.
Пізна осінь смутки грає на коронах нагих лип. Парк
в розпуці завмірає, так і плаче: Хлип і хлип — —

А на лавці похилена он жіноча стать сидить.
Опустила в діл рамена і в задумі в даль глядить.
Дивиться безсиллям п'яна на кущі промерзлих рож;
в серці їй ятриться рана, сліз повздержати не мож.

Через мить з кущів жасміну вирне він, як яс-
ний сон. Парк зашепче: »Сонця — гину — —,« і зір-
веться шум сосон.

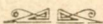
А вона обняти рветься стать його, що наче
сніг; він у мраці розпливеться і замрачить слід у ніг.

Парк знова в імлі конає, а жіноча стать си-
дить.

Вітер марш жалібний грає.
Жінка плаче і глядить — —

912.

Афоризм.

(Л. Ридель).

Люди багато є ліпші, чим бачити можна на око,
навіть в найгіршому серці є гідне щось чести:
Зараз зас'явби жемчуг той укритий у тьмі десь глибо-
требаб вперед лиш проміння у душу занести. [ко,

912.

Коло коршми у неділю.

Коло коршми у неділю —
там музика скочно грає,
там музика світлом льється,
вітром веться,
березовим гиллям гнеться
і женеться у безкрає,
як на світлім, на весіллю —
коло коршми у неділю.

Пють, танцюють, грюкіт ... пекло!
Жид невпинно лє сивухи,
а музика сипле грані.
Скачуть п'яні.
У шаленім дикім тані
завертілись хлопці зухи,
бо то бранка пє так встекло — —
пють, танцюють, грюкіт ... пекло!

Через хвилю вже музика
так не тішиться, не скаче
тай охота менша стане.
Серце вяне,
мимо того, що є п'яне
і за хвилю хтось заплаче.
Навіть пісня стане дика — —
через хвилю як музика.

Ніч надходить, ніч осіння;
бас здригнувся, смик підскочив,
м'явкла скрипка, а цимбали
в плач упали.
Новобранці нагадали,
що підуть у світ за очі
і виходять на підсіння — —
ніч надходить, ніч осіння.

Ох, осіння ніч, осіння!
Гнуться верби безупинно.
Між їх гиллям вітер грає,
серце крає.
Там, де світиться, конає
одна дівчина невинно.
Вихор дзвонить їй подзвіння — —
ох, осіння ніч, осіння!...

911.

Надгробна напись.

Хішов все зайнятий борбою
і змаганнями моїх братів.
Погордив я своїм і собою;
ніс ненависть і гнів до катів.
Та ось раз захотів собі долі
та свій зір кинув в бік лиш на мить.
І за те я став »зрадником волі«,
і за те заборонено жить.

Як скарали мене й поховали,
то каміння кидали на груди,
і крадькома до мене шептали:
»Я такий, як і ти... лиш забудь.«

910.

Фрагмент із „Богдана Хмельницького“.

З урожайних ланів
і з одвічних лісів
і з безмежних степів буйнотравих
лине скарга одна,
лине скарга страшна —
заповідниця боїв кровавих.

Ви не чуєте їх;
вас дурний блазнів сміх,
так лоскоче, глушить ваші вуха,
що вам навіть не чуть,
як в вас ріки течуть,
не то жалоців земного духа.

Але я чую все,
як їх вітер несе,
ті ридання землі серед ночі,
що не наша вона
і що наша вина
в тім, що тішить чужі вона очі.

Ох, не наша земля!
Але кажу вам я
і буду все кричати на-голос,
що ще тямить трава,
хто робив тут жнива
і для кого хилився тут колос.

Я прийду у ваш дім;
Голоситиму всім:
... Стогне край наш од Сяну до Дону!...
Й аж замовкну тоді,
як пісні золоті
рознесуться з воскресного дзвону.

Чуйте! стогне земля...
Чуйте! плачуть поля...
Я не втихну з мольбою тією:
... Одкупімо лани,
хай не стогнуть вони!
Одкупімо їх кровю своєю!!

911.

Афродіта з Мельос.

⚡ (Переспів із Люціана Ридля.)

⚡ Й піснетворці співали
пламенну пісню похвали
Гелляди роздзвінний псалъм;
дівчата слали під ноги
рожі, нарцізи, мороги
і гилля зелених пальм.

Для ньої дими кадила
мов павутиння стелила
побожна рука жрекинь;
їй з моря сонце вставало,
промінь рожевий кидало
довкола колюмн святинь.

Голубів стада летіли
блакитом туди що сили
на крилах білих як сніг;
вечером к' собі манила
біленькі чайок вітрила
вірних прочанів своїх.

Й стояла в блеску так стало
красна, зігнена недбало
серед марморних тих стін;
слухала шепотів моря
всміхнена, вольна від горя —
зроджена з перлових пін.

912.

„Moment de désespoir“ М. Лисенка
в виконанню Ол. Бережницького.

Ви вийшли, струн діткнулись
і в скрипці жаль стремтів;
зітхання в ній проснулись
і жалощі без слів.

Вам струни були раді.
Ви смуток слотних днів
у звуках струн громаді
нам виграли без слів.

Ви грали як володарь
всіх звуків і пісень,
що була в них невгода
і був осінний день.

І виграли за хвилю
Ви серця дикий шал,
що рве його в безсиллю
мутний розпуки вал.

Не було в тих акордах
благань, ні навіть сльоз;
була якась лиш горда
повага в них погроз.

І було мож відчути,
що їхній світ надій,
де можна жаль забути,
де сон діткнеться вій —

лиш в сутіні святині —
де смерти є острів.
Там завтра, або й нині
спокій огорне знов.

Даремне! Всі моменти
і всьо це — суєта.
Лиш там, де світла ленти,
оттам лише мета.

Оттам на коралевих
островах наших снів,
де мрії королевих,
де царство звуків, слів,

де вічно сонце зрана
цілує всіх трудних —
вколише нас нірвана,
щоби наш зойк затих...

— — — — —
Ви грали так достойно;
з мистецьких Ваших рук
так повно, богобойно
плив в душу кожній звук.

Ви грали так чудово,
а штуки тої чар
будив що мить наново
у моїм серці жар.

Будив у мені тугу,
і шал і плач будив
й оставив вічну смугу
в душі, де загостив.

І рвався за пісні слідом
мій дух у небеса,
а там високо блідо
всміхалася краса.

913.

Resurrecturi.

Всім, що впали чесно в бою,
в бою лютім зі собою
честь і пам'ять їм!

Нам, що страшно нині вмерти,
хоч життя те гірше смерти,
сором нам усім!

Бо воскреснуть ті, що впали,
будуть в зорі промінь мали,
в грудях тихий світ.

Нам погорда й хліба хліви;
їм гірлянди, мірра, співи
і терновий цвіт.

913.

Гостина.

Ао поета прийшли в гості
сестри Музи,
красні діви,
діти божі
і принесли дари прості:

Одна несла йому співи,
друга дикі рожі,
третя несла щире слово
різьблене чудово,
а четверта танцювала,
смішки сріблом розливала,
чари золотом розсипала.

І нанесли до хатини
свіжий, ясен сміх дитини,
гомін ліса, плюскіт хвилі.

А поет збентеживсь ними,
Музами отtimi;
не знав, де їх дари діти,
де гостий садити,
но, і свої гості милі —
потопив в чорнилі.

912.

*

*

*

рісла струна серця мого.
Прозвенів послідній тон.
Вже докору ні одного
не розійдеться гомон.

Вже не виллю перед вами
ні скорбот своїх, ні дум.
Сам поплентаюсь світами,
розважаючи свій сум.

І не дійде вас жаління.
Не почути вам мій крик.
Я від давна вже терпіння
щільно в грудях крити звук!

908.

До пісні.

Хрийди до мене вимріяна в мріях,
у снах весняних випещена мною,
промінням ясна, чиста як лелія,
солодша тихих, жданих хвиль спокою.

Прилинь до мене радісна, погідна,
як лине сонце розливами з моря.
Тобою серце і груди моя бідна
нехай натхнуться й визволяться з горя.

Перлися світлом, ранньою росою
й як он веселка пестриться промінням
в досмертню тугу мою за красою
вдягнися й виграй розкіш і терпіння.

Шуми, як море в північну годину,
що рве счорнілі скелі прибережні.
Сердечнім струнам радість грай єдину,
життєвим силам грай хвали безмежні
Пісне!

911.

З ТОЙОГО

„ЗВ'ЯЛОГО ЛИСТЯ“.

*

*

*

Душа моя сльозиться і ридає
за тихим світом сну. Осінних днів
спокою темних брам дойти бажає.

В душі моїй останній цвіт змарнів,
погасло сонце, скамяніла мрія,
а зір її вже з жалю геть спянів.

Одно лишень осталося як лелія
й вітає понад сном моїх гробів
як пальма і чарує як надія —

то корч любови, що оставсь з гаїв.

911.

*

*

*

Вих, твої очі уміють мріти,
як оксаміти,
як повні цвіти.

Бо цвіти мріти чудово вміють,
бо сонцем мріють,
запахом мліють.

А твої очі як оксаміти,
як цвіту віти,
як повні цвіти.

912.

*

*

*

Хлопці дівчатам рожі й коралі,
дівчата хлопцям серце і жалі
дають у дарі.

Жалі й коралі все будуть гожі,
любов знов гасне, як вянуть рожі —
і так у парі.

912.

* * *

Як що би я царь над квітками,
я-б всі тобі в жертву зложив,
я-б шлях твій листками, ф'ялками,
барвінком, дзвінками встелив.

Я що би у мене тай сила
піснями довільно водить,
тебе би найкращих з їх мила,
заставив всиплять і будить.

Як що би я сонця дитина,
то, де би ти, мила, не йшла —
до тебе всміхалась би днина,
для тебе та днина цвіла.

* * *

Як що би я царь над квітками,
як що-б я піснями водив,
я-б щастя розсипав шляхами
і рай би для тебе знизив.

910.

* * *

Усміхаєшся до мене
споміж пелюстків дзвіночків,
що роздзвонюють подзвінне
мому серцю серед поля.

Усміхаєшся до мене
серед ліса, серед бору,
наче промінь той веселий,
що вдирається крізь гилля
і цілує, піднімає
кожну квіточку маленьку,
призабуту кожну квітку.

Усміхаєшся до мене
між пожовклими листками,
яворовими листками
і берези-жалібниці
розпущеними кісками;
розпущеними на вітер,
як у тої сиротини,
що їй батько, рідня мати,
лиш чужі схилені тини.

Усміхаєшся до мене
зі сріблених бризків хвилі,
що змагається невпинно
виступити з свого ходу,
і маниш мене до себе
на свої пахучі ложа,
у свої палкі обійми.

Усміхаєшся до мене,
як затулить сон повіки,
як розсіє нічка чари,
і розгорнуть тіни крила.

911.

*

*

*

а старушка все гостить
так мене сердечно в себе;
часом плаче без потреби
і цілує і пестить.

Я зовсім не знав чому.
Аж учора у розмову
ми зайшли і так по слову
я дійшов причин тому:

»В мене був лиш син один.
Залюбився, задурився.
Хтось вже з хлібом заручився,
і застрілився мій син.

Був зовсім такий, як ви;
ваші очі, зріст і мова
і та цера нездорова
і той рух ваш голови...«

... Я також одну люблю ...
Я й подумав: Моя мати,
ох, кого ме цілувати,
як я так, як він зроблю?...

912.

* * *

Хе співай веселих пісень мені мила,
на розвагу для серденька мого,
бо вже горя позбутись не сила,
не забути вже жалю важкого.

Не співай! не збуджуй піснями серденька,
не розвіюй мого суму, пташко,
бо з тим сумом, моя ти миленька,
в світі жити не так мені важко.

910.

* * *

Чи винен я, що все стрічаю
тебе в похмурі, слотні дні,
що все тоді в душі я маю
одні лиш спогади сумні?

Прийди до мене в час обнови,
прийди до мене в час весни,
тоді я вискажусь з любови,
тоді розкажу свої сни...

913.

Моряцька пісня.

...**У**станеш тут собі з жінками,
що ждуть задивлені на море
і дивлять, дивляться роками,
чи милий хвилю переборе.

А як туга займеться в груди,
підеш на гори доріжками,
куди самотні блудять люди,
дрібними босими ніжками.

І так вершка дойдеш самого.
Там вдивлена у моря далі,
будеш глядіти друга свого,
як везтиме тобі коралі.

Побачиш ген мої вітрила
і чайкою злетиш на беріг,
стрічати того, що тужила. —
А я колібри срібнопері,

а я пісень, коралі, перли,
везу багатства для дружини
і осміхи, що не завмерли
в дорозі з ясної країни.

Привезу всього. А як може...
продчула би, що я не в силі...
скажи: »Кохаю його, Боже!«...
і кинься в темні морські хвилі,

З країни розсвітів, весілля
полину зараз за тобою;
знайду на дні на ложу з зілля
і вольму раз на все з собою.

І вже ніколи нам розлука
не ме клювати серця в груди.
А буде ще яка десь мука —
нехай собі! — то спільна буде!

911.

* * *

х то не пісня, то не розвійна,
не колисанка,
то моя люба, ясна, спокійна
шепче коханка.

Ей то не легіт ланом тим дише,
колос хилляє,
то її мова серце колише,
груди знімає.

Ой то не сонце лугом ось блудить,
луг оживляє,
а її погляд з сну мене будить
тай обіймає.

Гей то не хвиля скелю обвила,
плеще, хвилює,
то мене тулить, любить так мила,
очі цілує.

911.

*

*

*

Як коли у життю вийде щастя тобі
і погідно на зустріч всміхнеться,
ти на мене забудь — будь щаслива собі
— най та радість тобі не минеться.

Як знова не талан, але горе стріне
і зблідніють у серці блакити,
ти в тугу не вдавайсь, лиш держися мене,
бо однако нам вік свій кінчити.

911.

*

*

*

Як вмру, на суд Господній стану,
на суд прощення і розплати;
в минуле бистрим оком гляну
і стану вік свій сповідати.

Господь в життьову книгу гляне,
де всі записані години;
всміхнесь лице його світляне
на вид стомленої дитини.

Бо всі листки промовлять горем,
усі стрічки блищать сльозами,
а кожній вигук: »Перебором!«;
надія кожня: »Правда з нами!«

І бачить Бог — важка дорога
тяглась з колиски в домовину.
Тоді й спита: »Яка підмога
зійшла для тебе на долину?«

І скажу я: В хвилинах горя,
як став я серед роздорожа —
моя кохана, наче зоря,
ясніла й вела, ясна, гожа.

Тоді Господь: »Твоє бажання?»
Я скажу: Пан мій і Спаситель,
втиши мої палкі зітхання,
най буду їй я хоронитель...

Й як віщий ангел я до тебе
злечу в своїй красі й обнові;
візьму за руку і до себе
введу по стежці, по чудовій... 912.

Тоді, як сад...

Тоді, як сад вже розіветься,
як вишні зацвітуть,
садом, лісами радість ллється,
вітри пісні несуть.

Тоді тихенькою ходою
все свідків обмина
занята, радісна собою,
ох, пара не одна.

Тоді д'ім гилля простягаєсь,
у ніг себе кладе;
тоді небесня синь знижаєсь,
а цвіт з вишень паде.

*

Тоді, як сад уже банує,
як осінь віддихне,
садом пісень ніхто не чує;
усьо таке сумне.

Тоді розділена судьбою
все згадує сумна:
весну проведену з собою,
ох, пара не одна.

Тоді в задумі сад хитаєсь
і мислить, що буде;
тоді горою смерть літає,
пожовклий лист паде.

911.

Спогади.

Вий не піду більше в вечір у садок —
ой вишневий, черешневий садок —
бо тоді там лиш про тебе,
лиш про мене тай про себи
шепче кожний листок —
ой вишневий, черешневий листок.

Як я вийду й ходжу - блуджу по садку —
ой вишневім, черешневім садку —
то тоді про наші мрії,
поцілуї і надії
тайна йде по листку —
ой вишневім, черешневім листку.

А на певно він не знає той садок —
ой вишневий, черешневий садок —
що мені там серце краєсь,
жалість груди розриває,
як згада що листок —
ой вишневий, черешневий листок.

911.

Розцвілий парк.

Розцвілий парк. З пахучих гиль
летів білеський цвіт, як сніг
Ми разом йшли і кілька хвиль
промовить слова я не міг.

Ми разом йшли.

Той цвіт летів,
вкривав твій шаль.

Стеливсь як сніг
у твоїх ніг
і так тремтів,
і так тремтів.

Над ним літав мотильний рій,
як спогад наших давних мрій
і ясних літ,
і так чогось нам стало жаль,
так дуже жаль.

Я йшов у світ
і добре знав,
що тут кидав.

Я добре знав,
що значить жить,
як вік біжить,
і я не вмів,
добути слів.

І я припав до твоїх рук,
до твоїх добрих, любих рук.

У мене в грудях жаль кипів
і повинь мук.

І вирвавсь плач з моїх грудий
страшний такий
без слів.

Ще мить і я останній раз глядів
в очий твоїх далекий світ
і зараз я вперед поспів
на вісім довгих, довгих літ.

913.

* * *

Зашвидко, серце, зашвидко
ми різні дороги найшли;
ще сонця там не видко,
що ми до нього йшли.

Ще тее сонце не низько —
пройти нам ще треба сім гір,
щоб було зовсім близько
до ясних, ясних зір.

Хоч бачу стежку там ясно,
не знаю, де віри найти,
яку так палко, красно
дала мені лиш ти.

І що мені там хлопчині
з тих майських, чудових тих
що з них я плів ще нині [мрій,
вінок тобі одній!

912.

* * *

Яйшов і часто по дорозі
стрічав чарівні первоцвіти —
фялки привялі на морозі
і сніжинки, що так, як діти
головоньку підняли з снігу.

А далше я стрічав у бігу
вінки з хрещатого барвінку
і чув казки повніські диву
і чув пісень весільних жмінку,
а вечерами бачив зорі.

І я займав зірки в просторі,
збірав невинні перші квіти
і дихав чаром в цвіту морі
і рвав розкішні повні віти
вишень розцвілих край дороги,

щоби кидать тобі під ноги.

912.

*

*

*

взявби тебе за рученьку,
пішовби з тобою у світ,
а щастя мою доріженьку
стелилоб, вкрашалоб як цвіт.

*

Не взяв я тебе за рученьку,
пішов я самотній у світ;
недоля мою доріженьку
встелила, вкрасила як цвіт.

911.

Гей скоріще, гей радніше...

Гей скоріще мож забути
ясні зорі, ясні філі,
ясен місяць — князь півночі,
як забути твої очі,
як забути щастя хвилі.

Гей скоріще мож забути...

Гей радніше мож згубити
свої скарби, сни весняні,
свою стежку, свою долю,
ясний спомин, власну волю,
як слова твої кохані.

Гей радніше мож згубити...

911.

С о н.

(З «Сарабанди Дон Жуана.»)

часами, як зимою
у холодні, сніжні дні
я затужу за тобою,
сниш мені ся в сні.

Сниться ніч мені зоряна,
що взяла в обійми крил
тиху землю й аж до рана
тулить скільки сил.

Місяць вплив над гаями,
лється сріблом серед галь
і небесними плямами
все прямує в даль.

А гаї такі веселі,
так конвалій рясно там.
А далеко ген оселі,
Бог живе там сам.

Ти ступаєш щастям ясна,
рвеш в китичку білий цвіт.
Цвіти шепчуть: »Що за красна!
Скільки маєш літ?«

Вітер грається кісками,
а довкола цвіти всі
вже роздвонюють дзвінками
о твоїй красі.

Гай шумить: »Ти квітам рівна,
як пустун-метелик ти,
як русалка, як царівна,
з вітром ти лети.«

Ти смієшся й цвіт збираєш.

Виє вихор під вікном.
Сон щезає й ти щезаєш
разом з ясним сном.

*

*

*

Ти відлетіла.
Моєю бути
ти не схотіла — —
    Ти відлетіла...

Тебе забути
я вже невсилі,
як ясні хвилі — —
    Тебе забути...

Піду блукати
тими стежками,
де ти ходила;
буду шукати
тих слідів, мила,
що ти лишила
поміж квітками — —
    Піду блукати...

Питати буду
пісень тих, мила,
що їх співала,
що їх складала,
як ти тужила,
і не забуду — —
    Питати буду...

Не буду рвати
тих маків, мила,
що ти садила
довкола хати — —
    Не буду рвати...

Буду скликати
голуби твої,
як ти скликала;
буду кидати
їм жалі свої,
як ти кидала — —
Буду скликати...

І буду мріти
про тебе, злота,
як муть скрипіти
мої ворота — —
І буду мріти..

Ти так хотіла.
Я буду мріти,
буду тужити.
Не бійся, мила,
я буду жити! — —
Ти так хотіла..

912

Моїм.

Ви трудіться ось тут,
не кидайте рядів,
хай лунає при вас
бойовий клич і спів.

Ви вмірайте в рядах
із оружжям в руці,
хай по вас інші йдуть
наперед все борці.

Похоронній вам спів
і братів ваших жаль
хай заміниться в гимн
і розвіє печаль.

909.

Привіт степу.

(До образу Юзефа Брандта.)

Степ!

І співи рознеслися,
а бандури затряслися
і заграли,
заспівали,
грімко, гідно степ звітали.

Гей!

Як ллється в даль весілля;
з трав і зілля йде похмілля;
степ як море;
Де ти горе?!
Так євшан чарує зілля.

912.

*

*

*

Ти прийшла, весно, всміхнена
з за моря.
Розковала всім рамена
од' горя.

Де ступаєш сонця, цвіту
так рясно,
лиш у мене без привіту,
нещасно.

Всюди радість, всюди сміхи
по людях,
лиш у мене без утіхи
ой в грудях.

Розспівалась нива, поле
і ріки,
лиш мене забулась, доле,
на віки.

911.

*

*

*

Кду я полем, полем,
дивлюся в чорну даль
і тішусь своїм болем,
співаю власний жаль!

І бачу дива, чуда
пісень моїх, жалю:
зібралось стільки люда
і тягнуть піснь мою.

Гей, що вам люди, люди?
— Покиньте зараз стон!
Здається, краще буде,
як я облечусь в сон.

910.

*

*

*

Заросили сльози вії,
що замовкли соловії,
що обсипавсь цвіт з вишень,
що з розцвілих анемонів,
злотих струн і срібних тонів
полишився жаль лишень.

Розлетілись мої жалі,
заповнили гори й галі
і небесний ясний звід.
Яж упав лицем до сходу
і блакитам небозводу
я розкрив свій серця світ.

Помолився я сердечно.
Жаль стихійно, безконечно
добувався і тужив.
І розцвілись анемони,
з злотих струн понеслися тони,
соловій також ожив.

Мельодійні пестрі звуки
і райдужні хвилі й гуки
рвалися — мчалися в ясний світ,
і хрусталем йшли дугою.
Горді сумом і тугою
поступали ночі в слід.

Загорілись сонцем хмари,
як пурпурою котари
і жевріли ніби жар.
І шуміли кипариси.
Мого болю гострі риси
затирав повільно чар.

911.

Задушні дні.

В дні похмурі, в дні задушні
я хиляюсь до могили,
де заснули, де спочили
великанські людські сили,
що страждали, що терпіли,
що завзято йшли до цілі!

Тиха вічність вам, втомлені,
тихий сон на грудях нені.

Нащо сліз! Займись вогнями.
Вік всміхається ще днями,
шлях завітчаний піснями.

Бий у дзвін. Дивись до сходу,
з ранніх блисків черпай вроду,
розмах сил.

В шлях вірлиний, недосяжний,
хай веде твій дух відважний
помах крил.

Юність літ, бутне завзяття,
хай освітять світ багаттям,
хай зітруть важким прокляттям
дні похмурі, дні бездушні.

913.

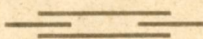

ЗМІСТ.

Прометейська пісня	4.
Сердечні струни	5.
Чоловік, так як дзвін	5.
Як що мистець різьбить	6.
Розлийтеся сріблом, золотом	7.
Lux in tenebris	7.
Сумний я щось нині	9.
Самота	9.
Вечірний мир	10.
Така ця тиха та ясна нічка	11.
Лежати в житі	11.
Мав я груди повні співу	12.
Пісня про себе	12.
Самотна пісня	13.
Мій жаль	14.
Юні дні, дні весни	14.
Жерці життя	16.
Хто бачив раз хоч ясність Бога	17.
Осінь у парку	17.
Афоризм	18.
Коло коршми у неділю	18.
Надгробна напись	19.
Фрагмент із »Б. Хмельницького	20.
Афродіта з Мельос	21.
»Moment de désespoir«	22.
Resurrecturi	24.
Гостина	24.
Трісла струна серця мого	25.
До пісні	26.

З мoйoгo »Зівялoгo листя«:

Душа мoя	27.
Ох, твої очі	27.
Хлопці дівчатам	27.
Як щo би я	28.
Усміхаєшся до мене	28.
Та старушка	29.
Не співай пісень	30.
Чи винен я	30.
Моряцька пісня	31.
Ох то не пісня	32.
Як коли у життю	33.
Як вмру	33.
Тоді, як сад	34.
Спогади	35.
Розцвілий парк	35.
Зашвидко, серце	36.
Я йшов	37.
Я взявби тебе за рученьку	38.
Гей скоріще, гей радніше	38.
Сон	38.
Ти відлетіла	40.
Моїм	42.
Привіт степу	42.
Ти прийшла весно	43.
Іду я полем	43.
Заросили сльози вії	44.
Задушні дні	45.

Того самого автора:

ПЕТЕР АЛЬТЕНБЕРГ:

ЯК Я ТО БАЧУ...

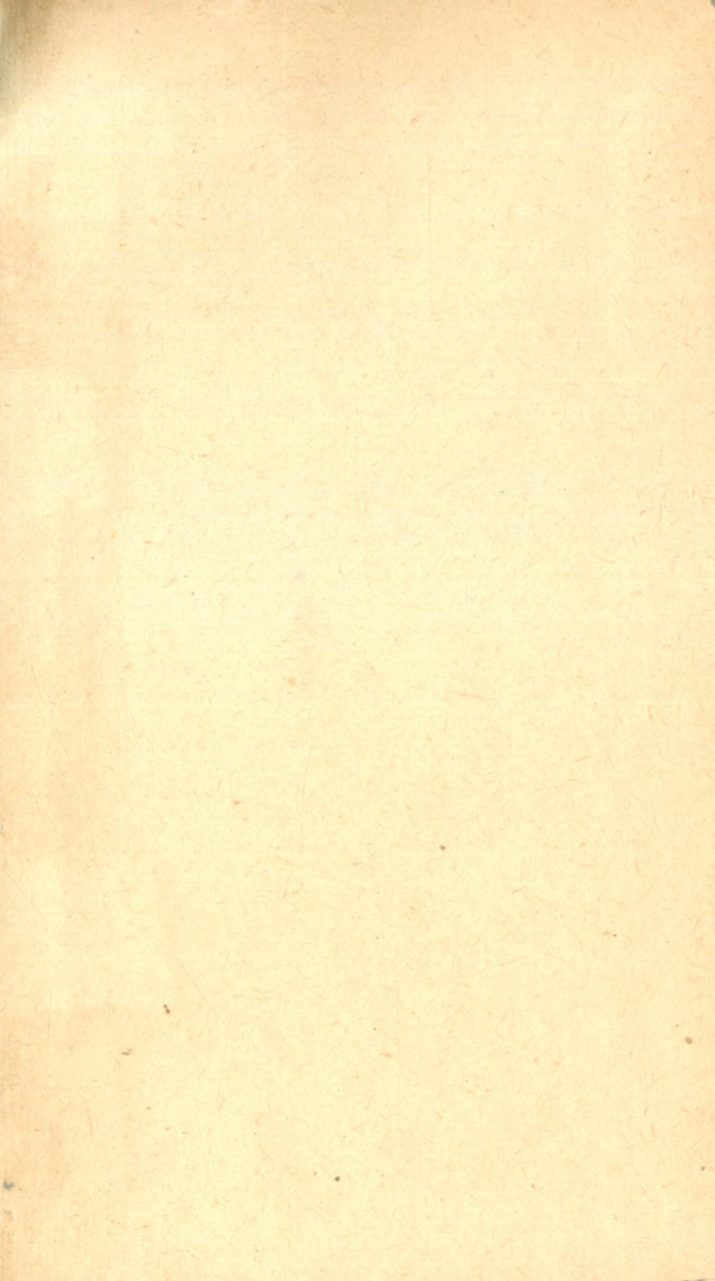
**ВИБІР ІЗ ПИСАНЬ
ІЗ ВСТУПОМ. :: :: ::**

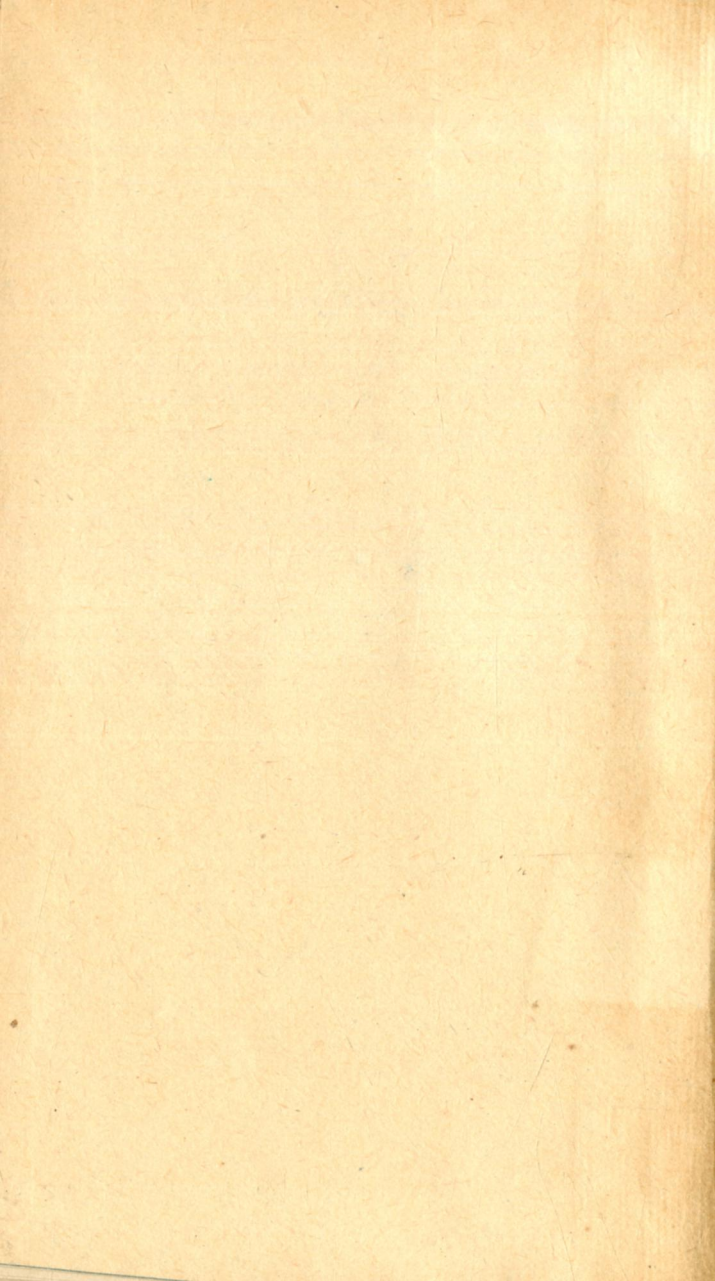
Львів, 1912. »Новітня Бібліотека«
Ч. 7—8. Ціна 80 сот. :: :: :: ::

B-13

2004

538493

B-1305

1986

B 1.305